

Szenczi Molnár Albert mértékes magyar verse

Szenczi Molnár Albert naplójában feljegyezte, hogy 1616. "13 Maii venit dominus Caniseus cum Confessione Helvetica Ungarice versa." Majd néhány nap múlva "20. Maii...impressio Confessionis orsa."¹⁾

Ez a magyar nyelven Oppenheimban megjelent munka: "Confessio Helvetica az az. Az Keresztyéni Igaz hitről Valo vallás-tétel" volt. Fordította Szenci Csene Péter, aki az ajánlást 1616 április 19-én Érsekújváron írta.²⁾

Szenci Csene - Molnár Alberthez 1609 március 20-án Somorjáról intézett levele szerint - előbb jókai, majd somorjai lelkipásztor s csallóközi esperes, Molnárnak nemcsak földije, de egyúttal "condiscipulus"-a is lévén,³⁾ munkáját a régi barátság révén Járfás Mihály komáromi tekintélyes polgár Kanisai Mihály nevezetű alumnusa által kinyomtatás végett felküldötte az oppenheimer iskolában kántori /alsó osztályos tanítói/ állást betöltő barátjának. Kanisai az új időszámítás szerint május 23-án jelentkezett s adta át a kéziratot. Innen azután továbbujdosva, a heidelbergi egyetemre iratkozott be.⁴⁾

E munka megjelenésére tehát Molnár Albert viselt gondot. Galler Hieronymus tipográfus - a napló szerint - 1616 május 20-án, vagyis a magyarországi időszámítás szerint május 30-án kezdett a betűszedéshez, majd a nyomtatáshoz. E könyv különben 8° nagyságban 192 l. + 2 sztl. lev. terjedelemben látott napvilágot, ajánlva a magyarországi és erdélyi ekklesiának. Szabó Károly mindössze

1) Dézsi Lajos: Szenczi Molnár Albert naplója. Bp. 1898. 76.

2) Lásd a sárospataki ref.koll.könyvtárában L.629. sz. jelzéssel.

3) Szenczi Molnár naplója. 305-6.

4) SpFüz. 1862: 562.

csak három reánk maradt példányt ismer belőle, amelyek közül az egyik a sárospataki kollégium tulajdona,⁵⁾ ennek címlapja itt-ott szakadozott.

A kiadott könyvet többen is verssel üdvözölték; így első sorban is a jóbarát Molnár Albert sorait találjuk a kötet 17.lapján.

Az első vers címe: "Theodori Bezae Epigramma in Cyclopicam Ubiquitariorum insolentiam." Ezután pedig mértékes szerkezetű magyarra szabadon való átültetése következik:

"Anglusoc és Belgác, és Francia, Scotia népe,
S az Renus mellett minden igaz Nemetec.
Czeh, Mág'ar, és Leng'él, soc Dánus, Svecica nemzet,
Ezec után az erős hires Helueciusoc.
Mind eretnec népes. Mert azt ítélte magában
Öt vag' hat ostoba rab, Mysniabéli bitang.
Mond megis ennac okát: Szájockal rágni tagadg'ác
Christus testét: mert tiszta hitöckel eszic.
Oh szent tevőlgés! az mellyel hog'ha ki vétend,
Öllyé bár azt ember, de Istene véle vag'on.
Vestiebam et opponebam Oppenhemi,
die 25. Maji. 1616.

Albertus Molnar."

E versből meggyőződhetünk, hogy Molnár nemcsak a magyar ütemes verselésnek, hanem a klasszikus időmértékben irt rendeknek is mestere volt, éppen ezért ha a közölt és a még közöletlen ilyesfajta verselményeiben tartalmilag nem is valami sok eredeti gondolatot találunk, mint kiváló tudósunk szerzeményeiről s a mértékes magyar verselés emlékeiről, amelyeknek sorozatát Négyesy László kezdette összegyűjteni,⁶⁾ mégsem szabad megfeledkeznünk. E versből különben Molnár hitvallásáról is meggyőződhetünk.

Szenoz Molnár Albert sorai után még Em. Regius Peczelius. p.7) Paulus Seraphin K. P.8) Stephanus Velichinus F. Oppenh.9) és

5) FMK. I. 466.

6) Négyesy László: A mértékes magyar verselés. Bp.

7) =Pannonicus.

8) =Komarino Pannonicus.

9) =fecit Oppenhemi.

Michael Canisæus magyar versei következnek. A heidelbergi egyetem anyakönyve szerint ezek közül az ifjak közül Emericus Regius Peczelius 1609 május 30-án, Paulus Soraphj (?) Comarinus és Stephanus Vellechinus 1614 szeptember 28-án, míg Michael Canisæus 1616 május 18-án iratkozott be.¹⁰⁾ Azt is észre vehetjük, hogy már ezek az ifjak is Molnár oltalma alá huzódva, fel-felkeresték őt Oppenheimben. Így látjuk ott május 13-án a már említett Canisæust, 20-án, vagyis a könyvnyomtatás megkezdése napján pedig a naplóból azt olvassuk, hogy "Venit ad me Paulus Seraphi¹¹⁾" et Stephanus Velikinus"¹²⁾, akik ugyanekkor írhatták meg üdvözlő verseiket.

Ezek után ha még a sárospataki könyvpéldány sorsa után is elkezdünk nyomozni, a címlap alján mindjárt tintával felírva találjuk: "NB. I. P. T. in fronte scat: Joan Putnoki Tallyainus". Ez a Tallyai Putnoki János, a későbbeni debreceni lelkipásztor, 1616 október 18-án iratkozott be Heidelbergben. Tehát ő már Németországban volt e könyv megjelenésekor, ilyenképpen első kézből juthatott hozzája, amit különben már az is bizonyít, hogy a könyvtáblán bár hibás nyomással: I. B. T. - 1 6 1 8 szuperexlibris olvasható.

10) SpFüz. 1862: 562.

11) Ugy látszik, hogy a napló szövegének lemásolásakor a különben kiválóan pontos Dézsi Lajos nem vette észre a szóvégi orrhang rövidítési jelét.

12) Szenczi Molnár naplója. 76.